

humani zmus. Abdul Hamid török szultán önszántából egy nagy menház létesítését rendelte el, melyben nyomorban levő török alattvalók nyerne elhelyezést faj- és vallás-különbség nélkül. — Lengyelek ünnepe. Galiciának csaknem minden városában megülték szombaton az 1791-iki leagyei alkotmány kibocsátásának kilenczvenkilencz éves évfordulóját.

Tanügy.

I. (Kiss József tanfelügyelő jelentése Hajdúvármegye 1888-89. iskolai évi népoktatási állapotáról.)

Debreczen sz. kir. város és Hajdúvármegye tanfelügyelője: Kiss József ur, ki szívével hordja a népoktatás ügyét s nem kímél semmi fáradságot, hogy városunk és megyénk tanügyi állapota folyton emelkedjék, szakszere és pontos jelentéseket készít Debreczen sz. kir. város és Hajdúvármegye népoktatás ügyének mult évi állapotáról, mely kimutatások tisztá, áttekinthető képet nyújtanak mindarról, a mi a mult iskolai évben a népoktatás terén történt.

E kimutatások, illetve jelentések közül első sorban a Hajdúvármegye (nem számítva ide Debreczen) népoktatási állapotáról szóló jelentést ismertetjük a következőkben:

Az iskolák száma volt: a ref. felekezeti elemi iskola 22, elemi lányiskola 21, elemi vegyes iskola 7, együtt: 50, — a róm. katolikus felekezeten elemi iskola 2, elemi lányiskola 2, elemi vegyes iskola 10, együtt: 14; — a gör. kat. felekezeten elemi iskola 11, — a községi iskolák közül volt polgári iskola 1, elemi lányiskola 1, elemi (tanyai) vegyes iskola 1, együtt: 3. Ismételt iskolák, melyek az elemi iskolák kiegészítő részét képeztek, volt 68, kisdédvő pedig 3. (Tekintetbe véve a hajdúmezei népes és jó módú községeket, a kisdédvők száma feltűnően csekély. A törvényhozás bölcsesége gondoskodjék róla, hogy kisdédvő létesítésére minden nagyobb község köteleztessék!)

Az összes elemi iskolák száma (ideértve az 1 polgári iskolát is) 82 volt. Ebből esett egy községre 4 iskola, 1787 lakosra 1 iskola s 261 tankötelese 1 iskola.

A tankötelesek összes száma volt: 21,414. A tankötelesek a lakosoknak 17 százalékát tették, 1000 lakosra esett 175 tankötelese, — 346-al volt több a tankötelesek száma, mint a megelőző iskolai évben. A tankötelesek közül iskolába járt 18 809 gyermek, azaz 874-el több, mint a megelőző iskolai évben, a mi igen nagy javulásnak mondható!

Felekezeti szerinti iskolába járt a róm. katolikus tanköteleseknek 90%-ka, a gör. katolikusoknak 83%-ka, az ev. reformátusoknak 89%-ka, az ág. evangélikusoknak 100%-ka, az izraelitáknak 90%-ka. Első helyen állanak tehát az ág. evangélikusok, de ezek oly csekély számmal élnek a megye területén, hogy iskolázási kedvező számárán egészen természetes dolog, utánuak jönnek a zsidók (kik általános tapasztalat szerint nagyon szorgalmasan iskoláztatják gyermekeiket) és róm. katolikusok s csak ez után jönnek az ev. reformátusok, kik a megye lakosságának túlnyomó többséget képezik.

Nemzeti szerinti tekintetben valamennyi iskolába járó gyermek magyar volt. Ilyen arányt szeretnénk az ország minden megyéjében!

Ludmilla elmondá neki is. — Oktalan beszéd! — szólt az orvos tettettett haragga! — ki volna ott, mind itt vagyunk!

— Eredj aludni hujom! — mondá Lénárd suttogva és becsukta az ajtót. Ludmilla sietve bujt ágyba, egy szobaleány társnéját behívta, kit ő pedig csak magának tartott cselédül, nagy kisasszony volt ő itt.

Újra megcsendült hosszasan a kis csengő, Ludmilla felsikoltott, a szobaleány kifutott. Ludmilla bekialtá az inast, — kérdi van e bátorsága vele lámpával a régi termekbe felmenni, megnézni, ki csepegt? ki van ott?

— A világ minden aranyáért sem! — Válaszolta az inas. A holtak termébe semmi-kepsem!

E perczen lépett be Lénárd. — A csengetést én is hallottam; jöjj Ludmilla nezzük meg, mi történik ott bent? Talán bezártam valamelyik cselédet oda, ma delután szellőz-ettem a termeket.

— Mejj magad, én felek! — Jöjj ha mondom, ketten többet látunk.

Végre Ludmilla magát elszánva, bátyjához vonulva a termekbe ment. Kulcsokkal felnyiták az első ajtót, mely csend volt ott; a második, harmadik teremben semmi nesz; de a mint felnyiták a nagy salont, ott a kellő világítás látni engedte Odón gróft, ki anyja mellett állt, mozdulatlanul és némán, Lénárd és Ludmilla beléptek.

A grófné egészen feketebe volt öltözve fiával együtt. Szemeiket a belépőkre szegeztek és a mint ezek elrémülve egymásba fogództak, a grófné felemelkedett s Odón kárjára támaszkodva hangosan zokogott.

(Folyt. köv.)

Nyolcz hónapig járt iskolába 18,690 gyermek, 8 hónapnál kevesebb ideig járt 516, — nem volt tankötevény 395 növendéknek. Az iskolai mulasztások szigoruan megbüntették.

Az iskolába nem járt 2208 tanköteles az egyes nagyobb községeknek és rendezett tanácsa városoknak több mértföldre terjedő határában szétszórvva és egymástól legtöbbször nagy távolságban levő tanyákon is kik, kiknek iskolába való feljárása a legbuzgóbb igyekezet mellett is csaknem a lehetetlenség határos. Cselédek és u. n. dohányosok gyermekei levén legtöbbször, ezek szüleikkel együtt évenként néha kétszer is egyik határból a másikba, sőt sokszor más varmegyébe költöznek át.

A tanítók összes száma: 156, — kik közül képesített 149, nem képesített 7, — rendez tanító 152, segéd 4.

A 82 iskola közül saját házában volt elhelyezve 73. Az iskolai épületekben 165 tanterem s 127 tanítói lakás van. Kellőleg föl van szerelve 114, túrbőleg 21 tanterem. Az iskolák mellett van 52 faiskola, 65 iskolakert s 77 testgyakorló tr.

Az iskolák összes jövedelme 128,296 frtra, kiadása ugyannyira rugott. Egy rendez tanító fizetésére átlag véve 597 frt (tehát más vidékekhez viszonyítva elég tszszességes díjazás), egy segédtanító fizetésére pedig 322 frt adaktott ki; — egy iskola fenntartása került átlag véve 1564 frt 58 krba, a kiadásból egy növendekre esett 6 frt 68 kr.

Az elemi iskolák száma az év folyamán 1-el szaporodott, nevezetesen a kiskabai pusztán egy községi tanyai iskola állítottatott el S ternjakab kis-kaai földirtokos által.

Ugyanott új tanítói állomás szerveztetett. Iskolai takarékpénztár volt 19 iskolánál 770 betevő növendékkel, — a megtakarított összeg 925 frt 48 kr.

A kir. tanfelügyelő ur a felügyelete alatt levő iskolákban az év folyamán 405 látogatást tett, az 5 óvodában 13-at, a gyermek-kertben pedig 7-et.

Ha minden tanfelügyelő ily szorgalmasan látogatná az iskolákat az megnénné a javításokat ott, a hol szükséges: csakhamar föllendülne a magyar népoktatás ügye!

A kir. tanfelügyelő ur az iskolák szellemi oldalának ellenőrzése mellett nagy gondot fordított arra is, hogy a gyermekek egészségi állapota az iskolában a lehetőségig megővessék.

Az illető iskolai hatóságoknak kötelességévé tette, hogy a tantermek levegője tisztán tartassék s a gyermekek jó ivó-vizzel látassanak el. Gondoskodott róla, hogy a gyermekeknek az egészséget előmozdító és testedző játékokra elegendő idő engedtessek, ezzel kapcsolatban intézkedett az iránt is, hogy a gyermekek házi feladatokkal ne legyenek tauterhelve.

Ily körültekintő figyelem és humanus intézkedések mellett természetesen tűnik föl azon eredmény, hogy Hajdúvármegye népoktatásügye évről-évre haladást mutat föl!

A földesi uzsora-per.

Az immár öt év óta huzódó monstre-bünper végtárgyalása ma vette ujból kezdetét s remélhető, hogy e nagy port felvert s egész nagy vidéket állandó izgalomban tartó bünügy ezáltal legalább az első fokos végmegoldást fog nyerni. A mai tárgyalás jogi momentumok tekintetében nem nyújtott annyi érdekést, mint a multkori. Az úés elején egy kis vita támadt a vád és védelem között a felett, hogy vajjon a multkori végtárgyalás bizonyítási anyaga reproductio aia vetessék-e vagy sem s érdekes jelenség, hogy e reproductio a vádhatóság erősen sürgette. A törvényszék mindazonáltal abban állapodott meg, hogy azt mellőzi s a tárgyalás fonalát ott veszi fel, a hol a multkor elhagyta. Így az uzsora-vetéségek hosszu sorának tárgyalása ma mindjárt az első tanu kihallgatásával véget ért s a törvényszék rögtön rátérhetett a lélektan i tekintetben igen halás megfigyelési anyagu szolgáló Szomrák y-fele bünjel sikkasztási ügyre. Szomrák a vizsgálat során konokul tagadta, hogy a Weinberger bünjeldi szolgáló aietli könyveit elikkasztotta volna, mig most nem annyira töredelmes, mint lakabb a vadiott társa elleni tendenciát minden szavában eláruló vallomással teljes beismerésben van. Ot a bünbe döntötte a másik, lakoljon vele együtt — vajjon magasabb erkölcsi erzek keszteti Szomrák y, hogy bünársát kiadja? — nem, hanem mert megcsalta, s az igert 3000 frtot meg nem fizette neki soha. Es azért ez az intelligens arczu, — választékos ol-tözeke és beszédű csinos fiatal ember meg morálról beszél! Igazán csinos egy morá. Azt a tételt állítja fel e buabánó vadiott, hogy ő igaz zsarolta bünársát, s ha jogosan nem is, de az erkölcs törvénye isze rint ezt tehettes is. Micsoda aberratioja, vagy furiangja a vadiottak padjára zliott embernek, a ki tudva, hogy a jogi büntetésből nem menekülhet, a tolvajok büntetésével akarja a tisztességes emberek erkölcsi felfogását megvesztegetni, mikor azt allegálja, hogy a társa meg nagyobb gazember!

Ma déli egy óráig csak a két vadiottat hallgatták ki. A vád hatóság és a védelem közt a kihallgatás során nem igen merült fel nevezetesebb mérközés, de annál érdekesebb jelenség volt, hogy a nagy védő E ö t v ö s Károly orozslán-körmeivel éppen védőtársát, az az hogy a Szomrák y védőt volt kénytelen egy kissé megcirógatni, a mitől ez aztán ugyancsak felirult, de mert csak a felirul-laslal maradt, nem lett belőle rá nézve nagyobb veszedelem.

Különösebb érdeket kölcsönzött volna meg a tárgyalásnak az is, ha a vagánvadiott képviselőtökkel el nem kések vala, de így mostani képviselőjük B e n e d e k János csak az asztal végén járja, hogy vajjon lesz-e még ő rá is jó idő?

A tárgyalás d. e. 1/10 órakor nyit meg. A bíróság mint a multkor Tar Gyula bíró elnöklete alatt, U j h e l y i András és K o n r a d Samuel bírákból és B u d a b a z y Endre jegyzőből állott.

Elnök elöadja, hogy a törvényszék megállapodása szerint a bizonyítási eljárás ott fog folytatattni, ha a multkor elhagyta.

Dr. K u s z k a Miklós az ügyesség képviselője a folytatálagos végtárgyalás természetéből kifolyólag mindenkélt a mult végtárgyalás reproductioját kívánja.

E ö t v ö s Károly védő a reproductio elhenzi s kerli a tanuk kihallgatásának folytatását.

A törvényszék az utóbbit elrendelven, kihallgattatott a multkor meg nem jelent K. N a g y Marton, ki azt adja elő, hogy Weinberger Mihály neki 1883-ban 200 frtot adott neki kölcsön 20%-ra. 1884-ben pedig adott neki 63 ft ára buzát, a mikor mézis 175 frt töke maradt. 1885-ben május havában ismét 50 frtot fizetett. Ekkor 163 frtos váltót adott a közeletről, melyre 1886 január 19-én 50 frtot fizetett. Aztán kifizetett 156 frtot. A maradékról megint váltót adott. A 230 frtos kötelezvénye meg máig is Weinbergernél van.

Elnök: Anyagi romlasát okozta-e ez ügylet?

T a n u: Nem, csak a többiek vettek rá, hogy irjam alá a feljelentést, azzal biztattak, hogy a tulfizetést visszakapom.

Elnök: Hogy színezhesse Weinberger, ingatlan vagyonat kellett-e eladnia?

T a n u: Nem! Hal' istennek annyira nem vagynék meg.

Ü g y e s z: Mikor a kölcsönt felvette, mennyi vagyon volt?

T a n u: 15 köbös, 3 vekas földem volt.

Ü g y e s z: Mennyit ért ez?

T a n u: Nem tudom, csak mikor elbirtóztam Földesről, 156 forintjával adtam el köböt.

Ü g y e s z: Hat jó módú ember létere, hogy nem kapott penzt masutt?

T a n u: Buktott ember voltam, a feleségem akasztófara való lett, per alatt is voltam, egészen lefoztek.

Weinberger irásból olvassa a tanuvalomásra vonatkozó nyilatkozatát. 200 frtot adott a tanuak, de nem 20%-ra, a mit határozottan tagad.

Elnök: Nem engedhetem meg, hogy itt perirratokat olvasson fel.

Vadiott: 1884. juliusban is adtam a tanuak 18 frtot, a mit a könyveimből kitudok mutatni.

Elnök: Tessék megkeresni.

Vadiott ezután hosszasan keresi könyveiben a jelzett tételt.

T a n u: Sohse faradjon vele olyan sokáig Weinberger ur, ugy se lell azt meg sohse.

Vadiott: Mar csak varjon bekességgel, hisz csak nem fogok olyat alitani, a mi nem való. (Derülttség a közönség soraiban.) A könyveben aztan csakugyan talal egy 18 frt 50 kros tételt.

Elnök: Hat a 20%-os kamatot határozottan tagadja?

Vadiott: Tagadom. A követelés a 3% hozzász amításával nött csupán.

Elnök: Adott önek tanu a következ évben 63 frt ára buzát?

Vadiott: Meglehet.

Elnök: Hat aztan 50 frtot?

Vadiott: Meglehet. De kívülről nem felelhetek. Méltotassék megengedni, hogy felolvassam feleletemet.

Elnök: Azt az eljárási szabalyok szerint, semmi esetre sem eagedhetem meg.

Vadiott: Nekem azt mondták szabad. E ö t v ö s: Nem szabad Weinberger!

Elnök kérdésére vadiott ezután közömbösen „nem emlékszem“, „meglehet“ szavakkal felel.

T a n u. Ezt nem tudom, én csak a válot mondom.

E ö t v ö s. Hat a kezését (a napát) nem biztatta senki, hogy 30%-ról beszéljen?

T a n u. En nem tudom.

E ö t v ö s. Ki biztatta magát, hogy ne fizeszen?

T a n u. Mind az egész: Percsy Márton és társai. A vizsgálat alkalmával, a törvényszéktől ott járt ur is azt mondta, hogy ne fizessek addig, mig a vizsgálat be nincs fejezve. Ezt azonban a tanu módosítja.

E ö t v ö s. Megösmerné személye szerint azt, a ki azt mondta?

T a n u. Nem, mert mécsvilágnál volt. (Nevetés a közönség soraiban.)

T a n u. Nem nevetés ez, sohse nevesék ezt az urak!

Az uzsora-ügy tárgyában a bizonyítási eljárás ezzel befejezést nyerven, kezdetét vette a jelen bünper érdekesebb része, a Szomrák y-fele bünjel-sikkasztás.

Szomrák y László vadiott: Weinberger megjelent nálam a hivatalban, azt mondta, beszédjek volna velem. En nem is ösmertem soha, a nevét sem tudtam. Delután a Bika kávéház szegletében találkoztunk. Csabón szavakkal és egy öntvenet a markomba nyomva, azt igerte, hogy boldog fog tenni. 3000 frtot kötelezett. ha a két könyvet kiadom. En mint vegetáló dijak, hajtottam a jöletet kiltatásba helyező csabos ígertekre. Meg több találkoztunk volt.

Mintegy másfél hét mulva, mikor Nagy János vizsgáló bíró, kinek bennem bizalma volt, egy delután a kulcsokat behugyta a fiókba, s az elöki irodába ment, felhasználta az alkalmat. Ez egy csütörtöki vagy pénteki napon volt. A könyveket a fiókból kivettem. Weinberger előre megmondta a könyvek jegyét. Haza vittem s a kofferemben elzartam. A legközelebbi vasárnap az Európában találkoztunk, itt egy chambre separeeben átadtam e két könyvet. W. lázasan lapozgatta s mikor látta, hogy „ez az“, elöadta, hogy most csak 200 frt van nála, de csak bizzam benne, én, mint akkor meg gy akorlatlan fiatal könnyelmű ember hittem neki. A viselkedésemre aztan ő betamított. De a tanítás nem fogott rajtam, könnyelműen költelektem a 200 frttól. A vizsgálóbíró fókja nyitva maradt. A gyauu így rámbírult. Eleinte konokul tagadtam, mert „ez“ támogatott mindig.

Vizsgálati fogságon után biz én irtam neki, le is mentem hozzá Földesre. Bünársá voltam, hát „ha nem is jogosan, de a moral szerint zsarolhattam.“ Pedig 5—600 frtot adott mindössze Feljelent zsarolásért, de csak 1888-ban s noha Pesten egyszer találkoztam vele a legnagyobb nyomorban, megszökött előlem s én utána kiltaitom: „Mégállj kutyá, majd feljelentelek téged is, magam is.“ Ezen feljelentéssel engem csak megelőzött.

Elnök: A Bikában való találkozáskat ki látta?

Vadiott: George pinczer.

Elnök: Hat az Európában?

Vadiott: Krausz, Sonneawirth pinczerek?

Elnök: Hat a költelezését kik bizonyíthatnák?

Vadiott: Halász detectiv, Hegedüs R. czég, hol százasat váltattam, Stoff Albert s számosan, akiknek tokajit, perszgot fiztettem. Nagyobb ruhaszámlát is fiztettem ki Möriz szábonak.

Elnök: Valami pénzütalványozással nem biztatta Weinberger?

Vadiott: De igen, bizott, hogy Erber és Fleischmann czéghez penzt küld majd nekem.

Ü g y e s z: Ön előbb egész máskép beszélte. Hat előbb csupa hazugság akarta az igazságszolgáltatást félre vetelni?

V. Arra Weinberger buzdított ígertével, hogy majd 300 frtot ad. Ebben biztattam, hogy tagadásommal majd kiszabaduok.

Ü g y e s z: Nem a bosszu vezet Weinberger elleni újabb magatartásában?

V. Nem, de mivel megcsalt mindenkit, s ugy is nyomoruságba döntött, nem akartam, hogy egyedül en bünhözjek!

Ü g y e s z: Bántette meg nem volt?

V. Pesten főnökötöl Dr. Richtóly könyveket loptam! Ungvárt 92 frt hivatalos penzt elkártáztam.

Ü g y e s z: Mondja meg az igazat: Merzávai mit iratott?

V. Levelet W-nek, hogy penzt adjon. Eö. Hány éves.

V. 26.

Eö. Micsoda iskolákat végzett?

V. 8 gym. osztályt.

Eö. Miből él most?

V. Dr. Kardos Samu irakoa vagyok. Eö. Levelet irt sokat W-nek?

V. Igen sokat.

Eö. Miért?

V. Követtem tőle a pénzemet.

Eö. Ki adott önek penzt W-en kívül, valami nagyvaradi ügy is adott-e?

V. Igen.

Eö. Nem valami Márkus Lajos?

V. Meglehet.

Eö. Kérem Markus tanuak beidézését.

Vadiott hoz: Mikor jutott eszébe, hogy töredelmes vallomást kellene tenni?

Vadiott: Mikor a másik bajba érttem.

Elnök az ülést 10 perczig felfüggesztette.

Szűnet után. Dr. Kardos Szomrák y védője, kéri Nagy János vizsgálóbíró vallomásának az esetre vonatkozó részét. Felolvastatik s e szerint Nagy János vizsgálóbíró

beszél.

Weinbergert olyan embernek tartja, hogy megvesztegetést róla fel lehet tenni, mert egy ízben a vádlott atyja magán lakásán őt felkereste, s o t holmi vizsgálatokra való czélzás mellett bizonyos iratoknak kiadását kérte.

Védő: Szomráky mondja el ifjokori botlásait.

Vádlott: Árván maradtam, mostoha anyámnak apám bolondja volt, anyai örökségem nála vesztélyeztetve volt, ezért az árva széknel ellenem feljelentést tettem. Később kiegyezkedtem vele, úgy hogy birtokomat eladja, a pénzt hozzámm juttatta, rám nem költötte. Elvitt Aradra Hárosi gyógyszerészhez, hova azonban nem küldött sem nekem, sem főnökömnek egy krt sem. Ezen elbusultam magam, inni kezdtem, részegen 20-30 frotot vettem a penzes fiokból, azzal lumpolni mentem s aztán morphiumot ittam.

Dr. K a r d o s W. tett önnek czélzásokat magán viszonyaira?

V. Hogyne! Biztatott, hogy mit nyomorgok 50 kr napidíjon, szökjem ki külföldre.

Dr. K a r d o s: Kiktől kapott Weinberger megbízásból pénzt.

V. Márkus Lajostól — most már hátrorított emlékszem rá — és Pesten a Hungáriában, honnan megsürgönyöztem is W-nek M. névben, hogy küldjön 100 frotot. Márkus aztán másnap 25 frot adott át nekem. Sorger ügyvéd ur jelenlétében is adott W. egyszer 20 frotot.

Dr. K a r d o s kéri Márkus és Sorger ügyvédek kihallgatását.

Ü g y e s z: Nem volt erről szó, hogy mi czímen kapja ezt a pénzt?

V. Nem, csakhogy tartozik nekem Weinberger.

Következik ezután Weinberger kihallgatása. A tárgyalás további folyamáról csak holnapi számbunkban adhatunk tudósítást.

HELYI HIREK.

* Vértesi Arnold a Csokonai-kör elnöke fényes ebédet adott tegnap a kör választmányi tagjai és tisztviselői tszteleterére. A nagyerdői Dobos pavillon nyugoti terrassé-ának egész hosszában felállított asztal körül találkozt Debreczen társadalmának egész értelmi előkelősége. Kiváló jelenlétre emelte ezen egy a nagyevő házigazdához, mint az elnökléte alatt álló Csokonai-körhöz teljesen méltó összejövetelt a körünkben időző E ö t v ö s Károly és gr. Teleki Sándor részvétele.

Moudanuk sem kell, hogy ők ketten képeztek a társaság központját s a legtöbb felköszönt nekik jutott. Nagyon sajnáljuk, hogy részletes tudósításunkat a nagy tárgyalalmaz miatt holnapra kell hagynunk, de most csak annyit említhetünk meg még, hogy E ö t v ö s Károly, ki az Egyetértés általunk ösmertett vezercikkét írta, a Csokonai-kör boldogulalására mondott beszédével általános lelkesedést keltett, s hogy a magyar irodalmi és társadalmi viszonyokról mondott szavai mindnyájunk lelkebe mélyen beversődtek. A banquette-diszert emeltek megjelenésükkel gróf Degefeld József főispán, s a jeles történetíró gr. Vay Dániel, Rásó Gyula alispán, Kiss Sándor ezredes és Medve Kálmán urak.

* A Csokonai-kör terjedését és terfoglalását leginkább bizonyítja az, hogy már nemcsak város-unkból, de vidékről is vannak tagjai. Így beiratkoztak a kör tagjai közzé: gr. Teleki Sándor, Eötvös K. és György Endre urak.

* A jogász és tisztviselő-kör szombatn f. hó 3-án nyitotta meg nyári tekepályáját s ezt az alkalmat sikerült társas összejövetellel kapcsolta össze. Kiváló érdekelt kölcsozött az estének, hogy megragadta az alkalmat a társaság a körünkben időző E ö t v ö s Károly ünneplesere, kit küldöttségileg hívott meg a társaságba. Este 8 órákor kezdődött a társas vacsora, melyet a Torday Gabor jó borán ki vül sikerült felköszöntök fűszereztek. L e n g y e l Imre elnök a kör kiváló vendéget, a magyar jogász világ kitünoséget, E ö t v ö s Károlyt eitette E ö t v ö s Károly közzön választában megemlékezett a most alakult Csokonai-körrel, mely Debreczen város társadalmában oly jelentékeny szerepre lesz hivatalva. A magyar költők emléke iránti kegyelet apolasával fajunk fentartásának tesznük szolgálatot. S különösen szukszes ez most, midon a magyar társadalmi életet oly irány vesztélyeztetü, mely magyar szavakkal idegen felfogás szerint beszél. A mi társadalmi életünknek pedig igazi magyarnak kell lenni s e törekvés megvalósítására egy város sincs inkább hivatalva, mint Debreczen. A magyar társadalmi élet legmagyarabb elemére: a magyar jogászokra ürti poharát. — M e s z á r o s József a jogász és tisztviselő kör elnöke s tuzsi karára, H a j d u Gyula Eötvös Károlyra mondtak felköszöntőt. Eötvös Károly ily izü adomázásai, dal és cigányzene mellett késő éjfélig maradt együtt a jökdvü társaság.

* Elhunyt szi nésznő. Gerőfőné Petrovics Ilka, a vidék egyik legismertebb primadonnája, Tordán, hol egy szintársaltnál működött, rövid szenvedés után meghalt. Gerőfőné hosszú időt töltött a szinpadon, s nem éppen dicstelen pályát futott meg. Elélt 10-15 évvel egyike volt a legkedveltebb és legünnepeltebb primadonnáknak, kinek tszteleterre dicsereseket írtak, s kit a közzönseg virágokkal halmozott el. Egy ideig tagja volt a budapesti

népszínháznak is, s a fővárosi közzönseg a csinos kis asszonykát kedvelte élénk temperamentumot tanusító játékaért. A fővárosból ismét a vidékre került, hol régebben annyi diadalt aratott. Hanem nem sokára eljöttek a hanyatlás évei; hangja elvesztette üdéségét, egykori élénk játéka bágyságtá vett erőt, s a hajdan ünnepeit primadonna, kit különösen Kassa város közzönsege beczégetett, kénytelen volt belátni a szerencse és dicsőség mulandóságát! Régi szerepköréről azonban nem akart lemondani, de e szerepkört nagyobb társulatoknál már nem tudta betölteni. Tavaly még a mi szintársulatunk tagjai közé tartozott, hanem már ekkor kevés diadalt aratott. A közzönseg oly közzönnyel tanusított működése iránt, hogy jóak látta kisebb társulathoz szegődési, csekélyebb igényü közzönseg előtt játszani. Jobb szerepi közé tartoztak: „Niniche“, „Titilla hadaagy“, a „Kornavillei harangok“-ban Serpolette, a „Piros bugyelláris“-ban Török biróné, a „Falu rossza“-ban Fium Rózi stb. Halálának híre bizonyára bizonyára öszinte részvétet kelt mindazokban, kik egykor — dicsőségeinek delelő pontján — alakításában gyönyörködtek. Beke hánvair!

* Dalostély. A debreczeni delegelyt által e hó 10-én rendezendő dalostélyre mindazok, kik még nem pártolók s pártoló tagoknak iratkoznak, — habár nyugtáikat ki nem váltják is, — szabad bemenetben részesletnek. A meghívók e het folyamán kézbesítve lesznek, ha egyesek, kik erre igényt tartanak, tévedésből meghívót nem kapának, sziveskedjenek alatt írtnál jelentkezni, hol részökre készséggel ki fog állítatni. — K r a s z n a y Ferencz egyleti jezyzó.

* Polgar Gyula jellemkomikus (imitator), e heten magán-előadást szándékozik tartani Debreczenben. 34-féle alakot fog bemutatni, melyekben a különböző nemzetiségeket utánozza. Hogy előadását mely napon és melyik vendéglőben tartja meg: arról még nincs tudomásunk.

* Fölsült merénylet. Idestova két éve lesz, hogy a budapesti rendörség a becsi-utczában letartóztatott egy embert, a ki revolverrel felfegyverkezve ölködött egy váltóház előtt. Aliszakálta volt, és éppen be akart rontani a boltba, saját vállomása szerint azért, hogy pisztolyalval kenyszerítse a penztárosot pár száz forint adására, mely öszszeggel rendezhette volna ügyeit. Ez az ember G r o s z n a g y M á r t o n hajduszoboszlói lakos volt, a kiről az is kiderült, hogy Novák József debreczeni lakost 8000 frot s Preser Vilmos budapesti lakost 100 frot erejéig megkarosított. Mikor Grosz-Nagy Mártont Budapestben a rendörség elfogta, zsebében két revolvert és fel kió puskaport találtak. — Grosz-Nagy Márton először örltséget színelte, de kiderült, hogy az eszének semmi baja nincs. A debertörvénysek a vádlottat 7 évi fegyházra itelte, mit a kir. tábla 5 évre szállított le. A kir. curia Steer bíró előadása alapján helyben hagyta a kir. tábla itéletét, és az eddigi fogszag által 6 hónapot vett kiöltöttnek.

* A tornaegylet tavaszi táncmulatságára vonatkozólag vettük a következő sorokat: „Tornaegyletünk tavaszi táncmulatsága és évi nyilvános versenye látogatottság és jó kedély tekintetében évek óta első helyen áll a városunk tavaszi mulatságai között. Ilyenek reméljük a június hó 7-én szombaton a nagyerdei vígadóban rendezendő tavaszi táncmulatságunkat és versenyünket is, mely a felépítendő torna-csarnok alapítóje javára fog megtartatni. A közzönseg pártfogásának továbbra is megtartása levén választmányunk egyik fő czélja, gondoskodott elnökségünk s a kiküldött bizottság arról, hogy a verseny műsora érdekes és változatos, a táncmulatság pedig ügybuzgó és tekintélyes rendezés megnyerésével, kedves vendégeink meglegedésére sikerüljön Rendező bizottsági elnökül sikerült városunk társadalmi mozgalmanak egyik lelkes vezetőjét: B e k e n y P e t e r urat megnyerésük s az ő aegse alatt orommel lobogtatjuk az erő, erely és egyetértés zászlóját. Alelkökte T o t h Auréli ur, a joghallgatók seelyegyesületének elnöke és J a n o s s y Zoltán ur, egyletünk vezető előtornász, választattak s ily vezérel mellett szép reményekkel kezdettünk a rendezés munkájához. A meghívók nyomtatás alatt vannak egy hét alatt szét fognak küldetni. A mulatság és verseny ügyében értesítések adatnak szerdán és szombaton d. u. 6-7-ig a főiskolában levő tornaegyleti gyülesteremben. — Debreczen, 1890. máj. 3. — E g y t o r n a e g y l e t i t a g.

* Derekas távlovaglás. Gyürky László gróf a 12. hu zátrezed hadnagya Debreczenből Miskolcra lovagolt e g y n a p a l a t t. Gr. Gyürky hadnagya Debreczenből reggel 5 óra 30 perczkor indult el és még aznap este 8³/₄ órákor érkezett meg a miskolczi lovasági laktanyába. E szerint 14 óra alatt 19 mértföldet lovagolt, s a mellett sem a lovas, sem a kitünően trainirozott ló a legkisebb fáradtságot jelet sem árulta el, jöllehet gr. Gyürky előzőleg öt napon át 8 óra hosszát ült lóháton.

* A veres-kereszt-egylet debreczeni fiókja tegnap delután 3 órákor tartotta közgyülését Simonffy Imre és gróf Bethlen Mikó Róza elnökléte alatt a városháza nagy tanács-termében. Simonffy a gyülést megnyitva, felolvastattat az évi jelentés. E szerint a fiók egylet tagjainak száma öszszesen: 489 volt. A fiók egylet pénzkészlete 1614 frot 20 kr.; a központba felküldendő illetek 152 frot. Adományok: 195 frot. A Budapestben május 9-én tartandó országos egyleti közgyülésre a fiók-

telep két képviselőt küld ki. Ezután a fióktelep tisztviselőinek a felmentvényt megadták. A választmány titkos szavazás után következőleg választott meg: N ö i o s z t á l y: özv. Hegyi Mihályné, Holländer Gyuláné, özv. Kacsóvics Ivánné, gróf Kornis Zsigmondné, Zádor Lajosné, Varga Ferenccné, özv. Veres Lászlóné. — F é r f i o s z t á l y: Boczkó Soma, Csanak József, Hajdu Gyula, Karap Mór, Kiss Sándor, Szabó Kálmán, Tóth Lajos, tanító. — Ezután B a l o g h Ferencc tartott beszédet s indítványozta, hogy a fióktelep tisztviselőinek a választmányának jegyzőkönyvi köszönet szavaztassék buzgó működésükért. Egyhangulag elfogadtatt s ezzel a gyülés véget ért.

* Gyászír. A következő gyászjelentés küldetett be hozzánk: „A legmelyebb fájdalommal tudatjuk forrón szeretett fiunk, testvérünk és rokonunk ifj. F ü v e s y Bertalan harmad éves joghallgatójának folyó május hó 4-én, esteli 10 órákor, 21 éves korában, 5 heti súlyos szenvedés után bekövetkezett gyászos kimutat. A megboldogultnak hült tetemei kis új utczai 1720. számú házunktól folyó hó 6-án delután 5 órákor fognak a róm. kath. sírkertbe örök nyugalomra tetetni, az engesztelő istenitisztélet pedig folyó hó 7-én reggeli 9 órákor fog az egek Urának bemutatatni. Mely végtisztességetekre rokoainkat, barátainkat, ösmerőseinket és pályatársait bánatos szívvel meghívjuk. Debreczen, 1890. május hó 5-én. Füvesy Bertalan és nőm Piroz Róza, Mária és Lajos gyermekeinkkel; nagybátyjai Füvesy József; Füvesy Gyula nejevel Novák Karolinával; nagynenjei: Füvesy Berta férjével Puchlin Mihálylyal; Eisman Jozsefné férjével és gyermekeivel.

* Hymen. Szüldényi Gyula, zentai róm. kath. főokator f. hó 6-án vezeti oltárhoz Szobonya Eteleka kisasszonyt, Szobonya Andor debreczeni polgar kedves leányát!

* A városi delegelyt működő tagjai fekeretnek, hogy a ma esti öszszpróbára a teljes számban és pontosan megjelenni sziveskedjenek. K r a s z n a y jezyzó.

* Gyertyanilget (Kabolapolyána) furdőben a sainsot megelőző munkálatok már nagyban folynak, mivel ez évben — tekintettel az elmúlt telel mindenütt uralkodott influenzára — korán érkező és több vendégre számítanak. Es tenyleg az orosz nátha után visszamaradt utóbagok: tüdőhurut, idegesség, étvagytalanság és erőtelenség ellen alkalmasabb furdőhely nem is letezik, a sok gyogytényező, mely itt együtt találatik, az ozonduz-fenyóillatos levegő, a kitűnő vasas savanyuviz, a hidegviz-gyogyintezet, tejkura stb. oly soknemű factor, mely minden kívánt igénynek megfelelni képes. — Hozzá kellő kényelemről es jó konyháról is gondoskodva van, az árak is mérsékeltek.

* A Teledji gőz és kádfurdő kazántisztítás miatt, néhány napig zárva lesz.

* Sok évi meghyelyes. — Emésztést gyengeségeknél és étvághyányánál, általában minden gyomorbagjánál, a valódi „M o l l - f é l e s e i d i l e t z p o r o k “ b i z e n y u l t a k leg-sikeresebbeknek a többi serek fölött, minden gyomor erősítők és vértisztítók közt. Egy doboz ára 1 frot. — Szétküldés naponta utánvétellet Moll A. gyogyyszerész és es. kir. udv. szállító által, Bécs, I. Tuchlauben 9. — A vidéki gyogyisertárakban határozottan Moll A. készítménye kérendő az ő gyári jelvényével és aláírásával. 3.

Főszekesztő: Szinay Gyula. Felelős szekesztő: Kósa Barna. Főmunkatárs: Dr. Bakonyi Samu. Kiadó: Kutasi Imre.

Mészároskerestetik.

A Debreczenben föllállítandó szövetkezeti mézszárszékhez oly üzletvezető kerestetik, ki kellő jártassága mellett a vállalat tőkéjét vagyoniilag is biztosítani képes.

Szó, vagy írásbeli fölvilágosítást ad az egyesület elnöke, Nánássy Ferencz (szt-anna-utca), vagy az egyesület titkára.

A gazdasági egyesület elnöksége.

Kardos Lászlónál

KAPHATÓK: biztos színü nőruha zefirek olcsótól a legfinomabbig.

SURAH és GYAPJU ablak függönyök

páratlan szép kiállításban.

Valódi Jaeger gypju

fü-öltönyök

mosható, rendkívül tartós és igen formás, tavaszi és nyári használatra.

Kaszanyitzky Endre

elöbb KUHINKA ISTVÁN K. DEBRECZENBEN,

ajánlja üveg-, porcellán-, lámpa- és háztartási cikkek nagyválasztékkal berendezett raktárát.

Tavaszi- és nyári idényre különlegesen: tükrözött kertigolyókat,

gráci aranyhalakat, IGEN CSINOS haltartókat és virágtartókat.

Szabadalmazott étel- és palackhűtő

JÉGSZEKRÉNYEKET,

legjobbnek bizonyult egészség

szódaviz készülékeket

minden nagyságban.

BERNDORFI, CHINAEZÜST és ALPACCA evőeszközöket

20 évi jóállás mellett.

Arjegyzekekkel kívánatra bérmentve szolgálók. Vidéki megrendelések pontosan eszközöfletnek.

SZABÓ LAJOS FIAI

czégnél

nagyválasztékban kaphatók:

Női ruha Zephirek,

Legujabb franczia batistok,

A hirneves cosmanosi gyárból:

jó mosó

Cretonok, Indish-Foulard,

Ladies Mouslin és Atlas Satin.

Nagy raktár:

Jutte gypju hollandi, Tapestry és Brüssler

FUTÓ SZÖNYEGEKBEN, Ablakfüggönyök,

ÁGY- és ASZTALTERITÖKBEN.

Magyar jég- és viszontbiztosító részvénytársaság.

Teljesen befizetett 1 millió frot alaptőkével, elvállal:

jégbiztosításokat

a legolcsóbban és a legelőkelőbb módon.

Hat évi biztosításnál 1 évben Ingyen biztosít.

Nem osinál semmiféle nehezítő feltételeket, mint azon vegyes biztosító társulatok, melyek egyuttal a tüzbiztosítás megkötését is követelik.

Az előforduló károkat gyorsan és előzékenyen becsülteti meg saját közegül által.

Felviláosításokkal készségesen szolgálnak: az igazgatóság Budapesten Gizella-tér 7., az Assicurazioni Generali házában, valamint a vidéken öszszes fő és alügynökségei, melyek az Assicurazioni Generali ügynökségeinél vannak.

ÁRVERÉSI HIRDETMEY.

Az új-fehértői közbirtokosság közzös tulajdonát képező és eddig italnéreszi czélra szolgált ugynevezett „Czifra“ és „Zöldág“ koremas épületek a hozzá tartozó beltelkekkel — előbbi 4000 frot — utóbbi 1200 frot becsértékben — azonban az u.őajánlati jog fentartása mellett a f. 1890. évi május hó 29-ik napján d. e. 9 órákor Uj-Fehértón a „Casino“ termében nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak, — mire a venni szándékozók ezennel meghivatnak.

Az árverési feltételek az árverés napjáig is alatt irt birtokossági felügyelőnél megtekinthetők.

Uj-Fehértó, 1890. április 24.

Csajkos Gyula földesuri felügyelő.

Az 1889. évi párisi világiállításon arany éremmel kitüntetett nyirbátori hengeralmi rozs liszt kapható.

Üzlethelyiség áthelyezés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására adni, hogy a múlt évi december hó 1-én, néhai Scheer Jakab házában fennálló

fűszer- és liszt-kereskedésemet

folyó évi május 1-től kádas-utca 1832. számú, Szilágyi Imre ügyvéd ur házába helyeztem át. Midőn kérem a n. é. közönség szives pártfogását, biztosítom jó és olcsó árak kiszolgálásáról. Maradok kiváló tisztelettel

Scheer István.

Ásványvizek kaphatók.

Ásványvizek kaphatók.

Naponta friss vaj és tej kapható.

Videki megrendelések utánvétel mellett pontosan és lelkiismeretesen eszközöltetnek.

Uj üzlet.

JENEY GYULA

DEBRECZEN.

„BIKA” szállodával szemben

ajánlja dúsan felszerelt raktárát, mindennemű

rumburgi, irhoni, creas, hollandi és fonal vásznakban; ágy, függöny, díván, matrác.

CSIKOS és DAMASZT CSINVATOKBAN.

SCHROLL BENEDEK és FIA eredeti gyártmányú siffonokban, kész férfi, női és gyermek fehérneműekben: valódi francia derékfűzőkben,

menyasszonyi kelengyékben,

VALODI ANGOL CSIPKEFÜGGÖNYÖKBEN, cosmanosi ing, ruha, creton és voilkban;

CSIPKÉK, RÜSGHÖK, KEZTYŰK,

mindennemű himző, kötő, horgoló pamutok, selymekben és beléseműekben.

TELJESEN BERENDEZETT

himzési előnyömda.

Minták vidékre kívánatra bérmentve küldetnek.

Szabott ár.

Szabott ár.

MOLL SEIDLITZ POR

Tavaszi gyógyítás.

Nyári gyógyítás.

Őszi gyógyítás

Téli gyógyítás

Csak akkor valódi, ha minden dobozon a gyárjegye, egy sas és MOLL A. sokszorosított czéje látható.

Gyors gyógyhatás makacs gyomor- és altstbajok, gyomorgyors, nyálk, gyomorégés, székrekedésnél, májbajok, vertolulás, aranyér és a legkülönösebb női betegségeknél. Egy eredeti doboz használati utasítással 1 frt.

Raktárak az ország minden nevezetesebb gyógyszerárúháiban. MOLL A. gyógyszerész cs. kir. udvari szállító, Bécs, Stadt, Tuchlauben 9.

Szétküldés naponta utánvétel mellett. 2 doboznál kevesebb nem küldetik.

Elismerés MOLL A. urhoz Bécsben.

Új foglalkozásommal az ön Moll-féle Seidlitzporai igen jó hatást gyakorolnak; ismerem ezt egyszer s mindenkorra és szívesen „Isten neesse meg”-et mondok érte; ezek a gyomrot jóvá és a főt könnyűvé teszik.

Tisztelettel
Steinke P. J. lelkész Honnetchlag-ban.

MOLL-FÉLE FRANCIA BORSZESZ ES SÓ

Legjobb bedörzsölő-szer

köszvény

csúsz és minden

meghűlési betegségek ellen.

Csak akkor valódi, ha minden üveg MOLL A. védjegyét és aláírást viseli.

Bedörzsöléssel sikeres használat köszvény, csúsz, mindennemű testfájdalmak és benulásnál; borogadás utánjában minden sérelem és sebnél, daganatok, gyulladáskor. Belsőleg vízzel vegyítve hirtelen rosulit, hányás, köhögés és hasmenésnél.

Egy üveg ára használati utasítással 90 kr. o. é. Raktárak az ország minden nevezetes gyógyszerárú háiban anyag kereskedéseiben.

MOLL A. gyógyszerész cs. kir. udvari szállító Bécs, Stadt, Tuchlauben 9.

Szétküldés naponta utánvétel. Két üvegnél kevesebb nem küldetik.

Elismerés MOLL A. gyógyszerész urhoz Bécs.

Kitűnő Moll-féle francia borszesz és sója vidékemen egyszerűen működik. Küldjön nekem 50 üveggel, mivel az emberiség segítségére köszöletet onajtok tartani magamnál.

Mély tisztelettel
Hornof, lelkész Mienolup-ban

Raktárak Debreczenben: Dr. Rothschnek gyógyszer., Tóth Béla gyógyszer., Szent-Királyi és Kalenda, Gerébi Fülöp.

Nagy választék női ruha szövetekben.

GYENES LAJOS

DEBRECZEN,

FÖTÉR, VAROSHÁZ-ÉPÜLET.

Nagy választékban található raktáramon:

Női ruha szövetek,

FEKETE TERNÓK és GYASZ KELMÉK,

Legujabb divatú női ruha díszek,

Bel- és külföldi kartonok és toilek,

Nagy raktár:

NAP- és ESERNYŐKBEN,

Női ruhák készíttetését

saját szöveteimből elvállalom.

Mintagyűjteményemet kívánatra bérmentve küldöm.

Egyedüli fürdő,

mely biztosan gyógyítja a csontszűt, az összezsugorodott tagokat, minden nemű a köszvényes, csúszos bántalmak- és bármiféle bőrbajokat; továbbá görvélykór, sápkór, máj-, lép-, vese-, belső daganatok s egyéb női bajokra legkitűnőbb a jól berendezett

KONYARI SÓSTÓ-FÜRDŐ

(Biharmegyében.)

Megnyittatni Május hó 1-én.

Megkeresésekre körülményes felvilágosítással, a gyógyviznek vegyelemzési kimutatásával kívánatra szolgál: u. p. Hosszu Pályi, — Sóstó-Fürdő.

Fáy Sándor
tulajdonos.

Dániel András jó hírnevű vendéglős igen jutányos ár mellett szolgáltat jólízü ételeket és italokat.

Szent-Királyi és Kalenda Debreczen.

Padlózatok számára:

Keil Alajos

PADLÓZAT-FÉNYMÁZAT

(Glasur.)

mint legkitűnőbb mázoló-szert puha padló számára: szagtalan, hamas száradó, szép, fényes és tartós, — 1 nagy palack ára 1 frt 35 kr.
— 1 kis „ „ „ „ 68 „

Keil Alajos Bécsből,

Viaszk-kenőcsét

mint legjobb és leggyorsabb beeresztő-szert kemény padló számára, —

Egy köcsög ára 60 kr.

legmelegebben ajánlja

Szent-Királyi és Kalenda,

DEBRECZENBEN, a városháza épületében.

Megrendelések olyan helyekről, hol raktárak nincsenek, Alois Keil, Wien IV. Resselgasse 8. gyári raktárában intézendők. Egy 5 kilós csomag ára 6 frt o. é.

Vasuti állomás:
M-SZIGET.

Gyertyánliget-fürdő

(KABOLAPOLYÁNA.)

Máramarosmegyében.

ÉVAD:
május 15-től
szeptem. 30-ig.

Ivó-, fürdő- és tejkúra, klimatikus gyógyítóhely és Hidegvíz-intézet

egybekötve massage és villanyozással.

Kiváló fürdőhely, pompás fekvése által, erősítő, enyhe levegővel és kitűnő gyors hatású, könnyen emészthető acélvizekkel.

Különös és legjobb sikerrel használtatik: verszegénység, sápkór, női bajok és idegbántalmak ellen.

Az árak mérsékeltek. Fürdőleirást, prospectust vagy bármennemű e fürdőt illető tudósítást kívánatra ingyen és bérmentve küld

a fürdőigazgatóság.